

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

24 CHWEFROR 2021

Adroddiad gan: Alwyn Jones - Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE

Testun: Rhaglenni Dysgu Carlam ar gyfer y Gymraeg

1.0 Pwrpas yr Adroddiad

1.1 Ceisio cymeradwyaeth y Cyd-bwyllgor i ddatblygu rhaglenni Dysgu Carlam ar gyfer y rhai sy'n derbyn ei haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg (Iaith Gyntaf).

2.0 Cefndir

2.1 Mae'r ymateb i COVID-19 wedi newid ein bywydau yn aruthrol. Yn y cyd-destun heriol hwn, amharwyd yn sylweddol ar y system addysg ac ysgolion.

2.2 Yng nghyd-destun y Gymraeg, amlygwyd yn adroddiad thematig Estyn 'Cymorth awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol i ysgolion ac unedau cyfeirio i ymateb i COVID-19', a gyhoeddwyd yn Ionawr 2021, fod pryder fod disgyblion yn colli eu Cymraeg, ac yn enwedig rheini o gartrefi ble nad y Gymraeg yw iaith yr aelwyd.

2.3 Mae'r broblem hon yn debygol o fod wedi dwysau ymhellach yn dilyn y cyfnod clo ar ddechrau tymor y gwanwyn 2021 gydag ysgolion yn dychwelyd i ddysgu o bell. Mae'r cyfnod hwn wedi amlygu'r angen i gael cynlluniau a strategaethau clir mewn lle er mwyn arfogi athrawon i sicrhau dilyniant yn natblygiad sgiliau siarad, gwrando, darllen ac ysgrifennu ein dysgwyr trwy gyfrwng y Gymraeg a hynny ar draws yr ystod gallu ac oedran.

3.0 Ystyriaethau

3.1 Mae angen ar fyrder i gael cynlluniau 'Dysgu Carlam' i dargedu sgiliau ieithyddol y dysgwyr yn y Gymraeg. Mae pryder sylweddol y gall dysgwyr newid cyfrwng o'r Gymraeg yn ystod y cyfnod hwn ac yn enwedig yn y blynyddoedd cynnar, oherwydd iddynt golli eu Cymraeg gan nad ydynt wedi gallu cael eu trochi yn yr iaith yn unol â'r trefniadau arferol, nac yn cael cyfle i ymarfer yn ddigonol tra adref o'r ysgol.

- 3.2 Mae angen cael ecwiti rhwng y ddwy iaith a sicrhau fod darpariaeth a rhaglenni dysgu carlam effeithiol ar gael i ddatblygu sgiliau ieithyddol a llythrennedd y dysgwyr yn y Gymraeg sy'n cwrdd ag anghenion yr ystod oedran, eu gallu a'r categori angen.
- 3.3 Bydd angen rheoli disgwyliadau am yr hyn y gellir ei gyflawni yn y tymor byr a dylai ysgolion a rhanddeiliaid ystyried y canlynol:
- Mae'n debygol na fydd gan ysgolion fynediad i ystod ddigonol o adnoddau i gyflwyno amryw o raglenni dal i fyny pan fyddant yn ailagor, felly bydd angen strategaeth tymor hwy i adfer sgiliau'r Gymraeg yn llawn
  - Dengys ymchwil fod rhaglenni penodol wedi profi'n fwy llwyddiannus nag eraill i wella sgiliau craidd a bydd angen ystyried hyn wrth ddatblygu rhaglenni cyffelyb ar gyfer y Gymraeg
  - Dylid sefydlu gwaelodlin fel man cychwyn i ddadansoddi maint y broblem a'r mathau o ymyrraeth sydd eu hangen i adfer sgiliau'r Gymraeg
  - Dylid ystyried sgiliau, dealltwriaeth a chynhwysedd staff i ddarparu unrhyw raglen neu ymyrraeth sydd eu hangen; a
  - Dylid ystyried beth fydd rôl rhieni/gofalwyr i gefnogi'r dysgwyr i adfer eu sgiliau ieithyddol.
- 3.4 Bydd angen adnabod anghenion datblygiad proffesiynol staff neu gynhwysedd ysgol i ddiwallu anghenion y dysgwr. Bydd angen sicrhau datblygiad proffesiynol cynhwysfawr a phwrpasol er mwyn sicrhau fod staff yn hyddysg i ddarparu'r rhaglenni dysgu carlam ar gyfer y Gymraeg yn effeithiol.

4.0 Argymhellion

- 4.1 Gofynnir i'r Cyd-bwyllgor gymeradwyo cynnwys yr adroddiad a'r cynlluniau i ddatblygu rhaglenni Dysgu Carlam ar gyfer y rhai sy'n derbyn ei haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg (Iaith Gyntaf).

5.0 Goblygiadau Ariannol

- 5.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn.

6.0 Effaith ar Gydraddoldeb

- 6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau cydraddoldeb newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 Goblygiadau Personél

- 7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau personél newydd yn codi o'r adroddiad hwn.

8.0 Ymgynghori sydd wedi digwydd

- 8.1 Ymgynghorwyd â Bwrdd Rheoli GwE.
-

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Swyddog Cyllid Statudol:

Nodaf fod rhan 5.1 o'r adroddiad yn cadarnhau nad oes unrhyw ymhlygiadau ariannol yn codi o'r adroddiad hwn. Felly, cymeraf y bydd GwE yn gweithredu o fewn eu hadnoddau presennol.